

בס"ד. י"ג תשרי (הילולא דכ"ק אדמו"ר מהר"ש),
ליל ערב חגה"ס ה'תשמ"ב.

בלתי מוגה

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, וידוע הידיוק בזה (בדרושי רבותינו נשיאינו בזה, ובפרט בהדרושים שעל פסוק זה), הרי הציווי בסוכות תשבו הוא לכל ישראל, ומה מוסיף באמרו כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. והגם שלמדו מזה שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת, שהלימוד (בפשטות) הוא ממ"ש כל האזרח בישראל, הרי לשון זה (כל) הי' יכול להוסיף גם בהתחלת הכתוב (בסוכות תשבו כולכם, או בסוכות תשבו. כל ישראל, וכיר"ב), ומה מוסיף ב(כל) האזרח בישראל. וביותר אינו מובן, מה שגבי כל האזרח בישראל אומר עוד פעם ישבו בסוכות, דלכאורה (אפילו את"ל שכל האזרח בישראל אינו נכלל בהציווי בסוכות תשבו), הול"ל בסוכות תשבו שבעת ימים וכל האזרח בישראל, ולמה כופל עוד פעם ישבו בסוכות. וגם צלה"ב, מה שבהתחלת הכתוב אומר בסוכות תשבו, תשבו לשון נוכח, משא"כ גבי כל האזרח בישראל אומר ישבו בסוכות, ישבו לשון נסתר.

והנה מצות נטילת ד' מינים, ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל גו', שייכת היא למצות ישיבה בסוכה. דזהו מ"ש ולקחתם לכם ביום הראשון, אף שמצות נטילת ד' מינים היא ביום הט"ו לחודש, שא' הפירושים בזה הוא, דביום הראשון הוא יום הראשון של שבעת הימים שצריך לישב בסוכה (בסוכות תשבו שבעת ימים). ובפרט ע"פ הידוע שהמצוה דנטילת ד' מינים מן המוכחר הוא שנטילתם תהי' בסוכה [שהכוונה בזה, שהוא לא רק מצד הסוכה, שצריך להיות כעין תדורו, אלא גם מצד הד' מינים גופא מצוה מן המוכחר שיקח אותם בסוכה דוקא], שבזה מחדש עוד יותר הקשר והשייכות דנטילת ד' מינים לסוכה. וכללות הביאור בזה הוא ע"פ הידוע (ומבואר לקמן בארוכה) דמה שנבחרו ד' מינים אלו דוקא מכל שאר המינים שבסוג הצומח הוא לפי שבד' מינים אלו מחדש ענין האחדות. וזהו הקשר דמצות נטילת ד' מינים לסוכה, כי גם סוכה הו"ע האחדות, וכמארו"ל (המובא לעיל) שכל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת.

ונקודת הביאור בכל הנ"ל יובן בהקדים מה שבהציווי דבסוכות תשבו יש (לכאורה) שני ענינים הפכים. דהסוכה עצמה צריכה להיות דוקא דירת ארעי, וסוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה לפי שלמעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת ארעי אלא דירת קבע. ואעפ"כ, כל הענין דמצות סוכה הוא בסוכות תשבו, דתשבו מדגיש ענין ההתיישבות וענין הקביעות, תשבו כעין תדורו, דכל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע.

והנה ב' הפכים הנ"ל שישנם במצות סוכה, ישנם גם בכל המצוות [אשר כל המצוות נק' בשם סוכתו של הקב"ה, כי המצוות הם לבושים למחסה מזרם וממטר]. דהנה, המצוות עצמן הן למעלה ממדוה"ג, וכמ"ש רחבה מצותך מאד, שהמצוות הן בבחי' בלי גבול, ובזה גופא באופן של מאד (וכמוכח גם

בפשטות, דמכיון שהמצוות הם מצוותיו של הקב"ה, הרי כמו שהוא ית' הוא אין סוף, כן גם מצוותיו שלו הם בבחי' אין סוף]. ואעפ"כ, הרי ישנה ההגבלה שבוה, שישנם רמ"ח מ"ע דוקא לא פחות ולא יותר [וכידוע ג"כ הרמז לזה במה שנאמר למחסה מזרם וממטר, „זרם" הוא אחד פחות מרמ"ח, ו„מטר" הוא אחד יותר מרמ"ח], וכמ"ש לא תוסיפו גו' ולא תגרעו ממנו. והיינו, שההגבלה שבמצוות היא לא רק בנוגע למל"ת, אשר השמירה מענינים בלתי רצויים, ישנו גם בהנשמה בהיותה למעלה קודם שירדה בגוף, אלא אפילו בנוגע למ"ע, שענינם הוא קום ועשה באופן חיובי, ועד שעל ידם נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, ובתכלית העילוי, וככ"ז ישנו בזה ההגבלה דלא תוסיפו גו' ולא תגרעו ממנו.

והנה כתיב זאת התורה אדם, היינו, שכל הענינים שישנם בתורה ישנם גם בהאדם, וכן ארז"ל דרמ"ח אברים הם כנגד רמ"ח מ"ע, ושס"ה גידים הם כנגד שס"ה מל"ת [שלכן, כדי להיות תמים בגשמיות כפשוטו, הוא ע"י שתמים תהי' עם הוי' אלקיך, בלימוד התורה, וגדול לימוד שמביא לידי מעשה, בקיום רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת], ומזה מוכן, שב' ענינים הפכים הנ"ל שבמצוות בכלל ובמצות סוכה בפרט, ישנם גם בהאדם. דהנה, האדם עצמו הוא בחי' נצר מטעי מעשה ידי (של הקב"ה) להתפאר, היינו, שכאר"א מישראל הוא בדוגמת אדם הראשון שהי' יציר כפיו של הקב"ה, ועד בהוספה על אדה"ר שהרי מוסיף בו גם להתפאר (שלא נאמר זה באדה"ר), ואדרבה, זה שאדה"ר הי' יציר כפיו של הקב"ה, הוא בכדי שכאר"א מישראל יהי' אח"כ נצר מטעי מעשה ידי להתפאר, וכמארז"ל לפיכך נברא האדם יחידי כו'. ואעפ"כ, הרי האדם נמצא בעולם שהוא בעל שינויים, והיינו, שכך נברא האדם מהקב"ה מתחלת בריאתו, שיהי' נמצא בעולם שהוא בעל שינויים, שמה מוכן שהשינויים פועלים גם על האדם. וגם עבודת האדם ע"פ תורה צ"ל באופן של שינויים, שצריך להיות מעלין בקודש, ובאופן של אין ערוך. שזהו החילוק בין עבודת הנשמות בהיותם למעלה לעבודתם בירידתם למטה, דהנשמות בהיותם למעלה הם בבחי' עומדים, דהגם שישנם עליות בהנשמות עוד בהיותם למעלה, וכמ"ש ילכו מחיל אל חיל, בכ"ז גם בעלייתם ממדריגה למדריגה נקראים הם באמת לאמיתו בשם עומדים, כי עלייתם ממדריגה למדריגה הן עליות שבערך זה לזה, משא"כ כשהנשמה יורדת למטה נעשית בבחי' מהלך, שעלייתה ממדריגה למדריגה היא באופן שבאין ערוך. והיינו, שהנשמה בהיותה למטה יש בה עליות אין סוף, כמאמר אין להם מנוחה, וכל עלי' גופא היא שלא בערך לגבי העל' הקודמת, דבשביל זה ירדה הנשמה למטה, מאיגרא רמה לכירא עמיקתא, דירידה זו צורך עלי', עלי' שבבחי' אי"ע. ואף ששינויים אלו הם שינויים למעליותא, אבל בכ"ז הרי העבודה היא באופן של שינויים, ולא בקביעות. ויתר על כן, שבעבודת הנשמה למטה ישנם גם שינויים לגריעותא. דהנה, הכוונה העליונה היא שעבודת האדם תהי' באופן של בחירה דוקא, עבודה בכח עצמו, ולזה צריכין שהנשמה תמצא בבירא עמיקתא, אשר שם ישנו גם ההיפך מהחיים והטוב כו', ולכן נתתי לפניך את החיים ואת הטוב

וגם ההיפך שאז עבודתו היא בכח עצמו, שישנו בעבודתו גם הקב שלו, ועד שגם העשרה קבין הם ג"כ שלו [ע"י שמתנהג ע"פ עשה"ד]. ולכן, הנה אף שאמרו בזה ונפש כי תחטא תוהא, אבל היות שנמצאת בבירא עמיקתא, אפשר שתהי' בעבודתה גם חטא מלשך חסרון, ועד שלפעמים [מצד נורא עלילה על בני אדם כו'] אפ"ל גם חטא כפשוטו, שחטא ופגם ועבר את הדרך. שכ"ז הו"ע של שינויים, והשינויים גופא הם שינויים לגרועותא, שיוורד ממדריגתו כו'. ואף שירידה זו היא רק ירידה זמנית, שהיא רק לרגע קטן [שלכן גם למעלה כתיב לרגע קטן עזבתך]. ומטעם זה אין הירידה ירידה אמיתית, אבל בכ"ז הרי עבודתו היא באופן של שינויים, ולא בקביעות.

אך הענין הוא, דהיא הנותנת. שהכוונה העליונה היא לעשות לו ית' דירה בתחתונים, היינו, שגם במקום כזה שיש בו שינויים, שהוא באופן של סוכה, דירת ארעי, יעשה אותו לדירה לו ית' באופן של קביעות, תשבו כעין תדורו. ולכן צריכים שעבודתו תהי' בעולם שהוא בעל שינויים, היינו בעוה"ז דוקא שבעולם הזה ישנם כמה וכמה שינויים [ואף שעוה"ז נברא ג"כ ע"י שם הוי', ואני הוי' לא שנית, אבל בכ"ז הרי בעוה"ז ישנם כו"כ שינויים], ואעפ"כ תהי' עבודתו באופן של קביעות, שמונח אצלו בפשטות שצ"ל כל מעשיך לשם שמים, ובכל דרכיך דעהו, ועאכו"כ העבודה דתומ"צ גופא, ואילו עניני עוה"ז הם אצלו באופן של ארעי, וכידוע פי' הכתוב ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות, דלו קאי על עניני תומ"צ, ולהם עשה בית, שהם באופן של קביעות, ולמקנהו קאי על עניני עוה"ז, ולהם עשה סוכות, שהם רק באופן ארעי. ועי"ז עושה דירה לו ית' בתחתונים, שגם בעולם התחתון שיש בו כו"כ שינויים, עושה אותו לדירה לו ית', שממשיך בו אלקות באופן של התיישבות ודירה, ועד שהמשכה היא באופן של קביעות שאין בזה שינויים. ועד"ז הוא גם בהעבודה גופא, דאף שעבודתו צ"ל באופן של שינויים, כי האדם צ"ל מהלך, והעבודה צ"ל באופן דמעלין בקודש, וילכו מחיל אל חיל, מ"מ, הרי עבודה זו גופא היא באופן של התיישבות, שהוא קבוע על מקומו, כי גם כאשר עולה למדריגה נעלית יותר ועד לעלי' שבבחי' אי"ע, הרי (אין הפי' בזה, שעכשיו אין אצלו מדריגתו הקודמת, אלא) פי' הדבר הוא, שעכשיו נתעלה למדריגה נעלית הכוללת גם את מדריגתו הקודמת, כי בכלל מאתיים (ישנו) מנה. ובפרט כאשר עלייתו היא באופן שבאין ערוך, הרי בדאי שמדריגה נעלית כזו כוללת היא גם את המדריגות התחתונות. וגם כאשר חטא ופגם ועבר את הדרך, הנה ע"י עבודת התשובה מהפכים זאת לזכיות ממש. וזהו בסוכות תשבו, שהכוונה היא שדוקא בעוה"ז שהוא בחי' סוכה להיות שיש בו שינויים, שם דוקא יעשו דירה לו ית', תשבו כעין תדורו.

וממשיך אח"כ כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, אזרח הוא ל' עתיד, וכמבואר בספרי הדקדוק, ובארוכה בחסידות, דאות א' הוא מאותיות המשמשות לעתיד. ולפי' פירוש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות הוא שגם הבחי' שעתיד להזריח בישראל לע"ל, ישבו בסוכות גם עכשיו. והענין

הוא, דהנה אף שע"י מעשינו ועבודתינו עכשיו בעוה"ז שהוא בעל שינויים דוגמת הסוכה שהיא דירת ארעי, ועושים ממנו דירה לו'ית', תשבו כעין תדורו, הרי עי"ז ממשיכים בעולם אלקות באופן של התיישבות, ועד שהמשכה היא גם באופן של קביעות שאין בה שינויים, בכ"ז הרי עכשיו ההמשכה היא בהעלם ורק לע"ל תתגלה המשכה זו, והיינו, שהגורם להגילוי דלע"ל הוא העבודה דעכשיו דוקא, מעשינו ועבודתינו, שלכן אמרו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב, כי הגורם לדבר הוא גדול יותר מן הדבר הנפעל על ידו, אבל התגלות ההמשכה תהי' לע"ל דוקא, כאשר ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, ומכיון שהגורם להגילויים דלעתיד הוא עבודת התומ"צ דעכשיו, הן לימד התורה והן קיום המצוות, שבהם הגוף הוא העיקר [שהרי לימד התורה צ"ל דוקא באופן דערוכה בכל רמ"ח אברים, שאז דוקא היא משתמרת, ועאכר"כ, בקיום המצוות שעיקר קיומן הוא ע"י הגוף], לכן גם עיקר הגילוי דלע"ל יהי' בהגוף, דזהו מ"ש וראו כל בשר יחדיו, שהכוונה בזה, שלע"ל הבשר גופא יראה אלקות, לא מצד גילוי אור הנשמה, אלא מצ"ע, ואדרבה, ראיית אלקות שבהבשר תשפיע גם באור הנשמה שראייתה באלקות תהי' בשלימות יותר ממה שהנשמה יכולה להגיע ע"י עבודתה מצ"ע. והנה אף שגילוי זה יהי' לע"ל, הרי ע"י העבודה כדבעי יכול להיות הארה מזה גם עמשיו, וכמארז"ל עולמך תראה בחייך, וכמובן גם ממה שארז"ל דהאבות הטעימן הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב, והרי בעבודת כאו"א ישנו גם מעבודת האבות, דאין קורין אבות אלא לשלושה, וע"ד מאמר המשנה האב מוריש לבנו וכו'. והיינו, שבכללות העולם יהי' גילוי זה לע"ל, כאשר יתקנו את כל העולם כולו במלכות שדי, אבל בנוגע לישראל הנה ע"י העבודה כדבעי יכול להיות עולמך תראה בחייך, ומה שנק' עוה"ב (גם בנוגע לישראל) הוא כמ"ש הרמב"ם לא מפני שאינו מצוי ועומד עכשיו, אלא מצד היותו בא לאחרי העבודה שבעוה"ז. דזהו ג"כ מה שמבאר בעל ההילולא, בענין מה שהמשכה דעכשיו היא בהעלם ולע"ל תתגלה, שהוא ע"ד מי שנותנים לו תיבה חתומה שיש בה כל מיני אבנים טובות ומרגליות, אבל הדברים הם מכוסים, ומוסיף בזה בעל ההילולא, שגם המפתח ניתן לו, אשר ענינו בהנמשל הוא, שבכל עת ובכל שעה הנה ע"י העבודה כדבעי יכול לגלותם, עולמך תראה בחייך. וזהו מ"ש כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, שגם הגילויים דלע"ל (אזרח לשון עתיד) נמשכים גם עכשיו בהעבודה ישלו דישבו בסוכות. ולכן נאמר ג"כ עוד הפעם ישבו בסוכות בהמשך לכל האזרח בישראל כי ישיבה זו אינה הישיבה דבסוכות תשבו שבעת ימים, אלא ישיבה אחרת לגמרי, מעין הגילוי דלע"ל.

והנה ידוע דלעת"ל תתגלה בחי' היחידה, ומזה מובן דמה שגם עכשיו בהעבודה דבסוכות תשבו, ישנו הגילוי דכל האזרח, שזהו מעין הגילוי דלעתיד, עולמך תראה בחייך, הכוונה בזה, לגילוי בחי' היחידה. והענין הוא, דהנה בפ"י כל האזרח בישראל ישבו בסוכות מביא כ"ק מר"ח אדמו"ר את פי הבעש"ט שכל האזרח בישראל ישבו בסוכות הוא ל' הבטחה, דכאשר בסוכות

תשבו שבעת ימים, אז הנה הקב"ה מבטיח בתורתו אשר כל האזרח בישראל, שהוא מהמדריגות מקיפים שבנשמה הנעלים ביותר ממדריגות הפנימיים, ישבו בסוכות בהתיישבות בפנימיות. ומבאר בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר, דהנה אמרו"ל חמשה שמות נקראו לה נפש רוח נשמה חי' יחידה, דשלבש בחי' נר"ן הם פנימיים, וחי' יחידה הם מקיפים, דחי' היא מקיף הקרוב ויחידה היא מקיף הרחוק, שמקבלת מבחי' יחיד, פי' התקשרות החלק בהעצם. וכאשר בסוכות תשבו שבעת ימים בהעבדה דנר"ן, הנה אז מלמעלה יתנו לו גילוי מקיפים דנשמה, וזהו ההבטחה דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות. וע"פ המבואר לעיל דעיקר בחי' המקיף הוא המקיף דיחידה, הרי מובן דמה שפי' הבעש"ט דכל האזרח בישראל קאי על מדריגות המקיפים, הנה בעיקר ה"ז קאי על גילוי בחי' היחידה. וזהו ג"כ השייכות דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות להעבדה דר"ה, וכמ"ש בכסה ליום חגנו, שהענינים שהיו בבחי' כיסוי והעלם בר"ה מתגלים הם ביום חגנו בחג הסוכות, כי מצות היום (דר"ה) הוא בשופר, ואמרו"ל כל הקולות כשרים לשופר, שהוא בחי' היחידה, ה"ז מתגלה בחגה"ס, דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות. ועד"ז הוא גם בנוגע ליוהכ"פ שנק' אחת בשנה, אחת רומז לבחי' היחידה, הנה מענן הקטורת דיוהכ"פ, וכסה ענן הקטורת את הכפורת, נמשך סך הסוכה.

ובזה יובן מה שראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת למדו דוקא ממה שנאמר כל האזרח בישראל ישבו בסוכות ולא מבסוכות תשבו שבעת ימים. דהנה העבודה דבסוכות תשבו היא בבחי' התחלקות, דכאו"א במסילתו יעלה, ואף שנת"ל דבכאו"א מישאל ישנו מעבודת האבות, דאין קורין אבות אלא לשלשה, אבל הרי עבודה זו נחלקת אח"כ לי"ב שבטים, דכאו"א במסילתו יעלה, ולפנ"ז נחלקת לשבעה נרות [שהם בדוגמת שבעת ימי חג הסוכות, כמו שהם בכללות עם ישראל]. משא"כ כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, שהוא גילוי בחי' היחידה, הרי בזה כל ישראל שוין. וכפס"ד הרמב"ם דכאו"א מישראל באיזה מצב שיהי', ועד קדם שעשה תשובה, הרי בפנימיות נפשו רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות, ופנימיות נפשו הוא (לא רק בהעלם, אלא) בגילוי, שפועל ג"כ בעבודתו, שלכן כשכופין אותו עד שיאמר רוצה אני, אומרת ע"ז התורה שזהו רצונו, לרצונכם תזבחוהו [וי"ל, שזה רומז ג"כ לכללות הענין דזביחת היצר, דכאשר שוחט את היצה"ר, אף שמתוך אונס, נק' לרצונכם תזבחוהו, שהוא רצונו האמיתי], ולכן כאשר מאיר הבחי' דכל האזרח בישראל בחי' היחידה, הרי אז נעשים ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת, שכל ישראל מתאחדים להיות בדרגה אחת, דאף שבמצוות ישנם חילוקים בין כהנים לויים וישראלים עד לגרך אשר בשעריך, ועד"ז ישנה ההתחלקות דאנשים נשים וטף, אבל מצד פנימיות נפשו שבכאו"א מישראל שהיא חלק אלוהה ממעל ממש, חלק מהעצם, שהעצם הוא בתכלית הפשיטות, הנה עי"ז נעשים כל ישראל מציאות אחת, שגם בהיותם בבחי' התחלקות דבסוכות תשבו שבעת ימים, נעשים ראויים לישב בסוכה אחת.

והנה הבחי' דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות נמשכת ע"י עבודתו [שדוקא עי"ז (שההמשכה היא ע"י העבודה שלו) עובד עבודתו מתוך תענוג, כי בזה ישנו גם הקו שלו, ויתירה מזו, שגם העשרה קבין הן שלו], והיינו שע"י עבודתו במשך שבעה ימים, דשבעה ימים כוללים את כל היקף הזמן שע"י לוקחין גם את כל היקף המקום [עוד לפני שיש אצלו הבחי' דשמיני ששומר את ההיקף, שזה נהי' אח"כ בשמע"צ, שהוא השומר את ההיקף דשבעת ימים], הנה ע"י העבודה בהיותו עוד בשבעת הימים (שהעבודה בהם היא בסוכות תשבו) ממשיך הוא גם את בחי' היחידה (כל האזרח בישראל ישבו בסוכות) ע"ד מ"ש אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ומזה למדו ג"כ דראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת כי מצד גילוי בחי' היחידה הרי כל ישראל שוים הם. וזהו ג"כ מה שדייקו רז"ל לומר דראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת, ראויים דוקא, כי זה שכל ישראל יושבים בסוכה אחת הרי זה נעשה ע"י עבודתם שהם ראויים לזה. וע"י העבודה דכל ישראל דוקא, כי אפילו פרשעי ישראל, וגם לפני שעשו תשובה, הרי עליהם אמרו"ל שהם מלאים מצוות כרימון, ובמכ"ש וק"ו בחדש תשרי, שנק' כן ע"ש תשרי ותשפר ותשבח, שנעשה שיפור בכל הענינים דכל השנה כולה, ונרמז גם בר"ה (תחלת חודש תשרי) אשר מצות היום בשופר, ושופר מלשון שפרו מעשיכם.

והנה, מכל ענין שלומדים בתורה צריכין ליקח מזה הוראה בנוגע לתפקידו ושליחותו בעולם, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, שעשיית הדירה הוא ע"י שעושה מהדברים גשמים שבעוה"ז ענין של קדושה, עד לענין של מצוה, שמכל זה מובן, שכל הנ"ל צריך לבוא בגילוי גם בעניני העולם, והיינו, דהן הענין דבסוכות תשבו שבעת ימים, והן הענין דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות, צריכין שיומשכו גם בעניני העולם, ובאופן נראה ונגלה. וזהו מה שבהמשך להעבודה דבסוכות תשבו שבעת ימים ובהמשך להגילוי דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות, באה המצוה דנטילת ד' מינים, שבה נראה ונגלה בעולם ב' ענינים הנ"ל. בהד' מינים עצמם נראה ענין האחדות גם בשניונים, ע"ד הענין דבסוכות תשבו, שגם במקום של שינוי בסוכה, ממשיך הענין דתשבו. ובקיום המצוה דלקיחת ד' מינים ביחד, נראה בגלוי הענין דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות, גילוי בחי' היחידה. דזהו ג"כ מה שנאמר ולקחתם לכם ביום הראשון, הנה ראשון קאי על ספירת הכתר, ובכחות הנפש (שחמשה שמות נקראו לה נפש רוח נשמה חי' יחידה), הרי ראשון קאי על בחי' היחידה ע"ד הענין דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות, גילוי בחי' היחידה.

וביאור הענין הוא, הנה ידוע מה שמבאר בעל ההילולא בהמשך וככה [שהתחלתו הוא בעניני חגה"פ, אבל אח"כ ממשיך לבאר גם הענינים כמו שהם בחגה"ס], דהטעם שנבחרו ד' מינים אלו הוא משום שבהם נראה ענין האחדות בגלוי (וכמו שהוא בנוגע למין האדם, דבישראל דוקא ניכר שהם זרע ברכ הוי', וגם ניכר בהם אלקות כמ"ש וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך, ועד שהוא בגלוי כ"כ שפועל גם באוה"ע ענין היראה,

שכמו"כ הוא גם במין הצומח שבמינים הנ"ל ניכר ענין האחדות בגלוי], דבאתרוג נאמר ולקחתם גר' פרי עץ הדר, ודרשו בגמ' דמ"ש פרי עץ הדר קאי על האתרוג משום שדר באילנו משנה לשנה, דבמשך השנה יש חילוף זמנים מן הקצה אל הקצה [החילוף דששה זמנים, ובאופן דלא ישבותו כמפורש שם בארוכה], והאתרוג סובל את כולם. ומוסיף ע"ז בעל ההילולא דיוק נוסף, שלא רק שהאתרוג סובל שינויי הזמנים, כ"א עוד זאת שהוא גדל מהם. היינו, דלא רק שאינו מתפעל מהשינויים, אלא עוד יותר דגם כאשר ישנם השינויים ישנו הגידול, ויתירה מזו, שהגידול הוא מהשינויים גופא. וזהו מה שבאתרוג ניכר ענין האחדות בגלוי, ובמבואר שם, דכאשר הוא מציאות בפ"ע, הרי כל מציאות יש לו המדוה"ג שלו, ולכן כאשר יכול לסבול קור אינו יכול לסבול חום, וכן להיפך, ועד"ז בשאר השינויים שישנם במשך השנה, ומזה שהוא דר באילנו משנה לשנה, הרי ניכר בזה ענין הביטול והאחדות (היפך ענין ההתחלקות). שמכ"ז נראה, דענין האתרוג הוא שגם במקום שישנו שינויים, בכ"ז הוא דר באילנו משנה לשנה, דר דוקא, באופן של קביעות ע"ד הענין דבסוכות (שינויים) תשבו (באופן של קביעות). ובלולב נאמר כפת תמרים, כפת חסר כתיב ודרו"ל שצ"ל כפות. דאע"פ שבהלולב צ"ל כמה וכמה עליו מ"מ צריך לכפותם זה לזה שזה מורה על ענין האחדות. וגם כל עלה כפול מב', שג"ז מורה על ענין האחדות. דאע"פ שכל עלה נחלק לשנים, בכ"ז שני חלקים אלו גופא הם באופן של כפות. וכן צריכין שהעלין יהיו כפותים לשדרת הלולב. והדסים נק' ענף עץ עבות, עבות דוקא להיות שצ"ל תלתא בחד קינא, היינו שגם ענין הפירוד הנראה בזה, שצ"ל ג' לכה"פ, הנה מקורו הוא בחד קינא דוקא שמורה על ענין האחדות, ועד שנק' „עץ עבות“. וכן הערבה (ערכי נחל) נק' ג"כ אחוינא בגמ' ע"ש שגדלים באחזה אגרות אגרות. דאע"פ שהם ערכי (נחל) לשון רבים, מ"מ גם כמו שכל ערבה צומחת בפ"ע היא מתאחדת עם אחרות באחוינא, שזה מורה על ענין האחדות. והנה כל הנ"ל הוא רק אחדות שבפרטים, והוא ע"ד הענין דבסוכות תשבו שבעת ימים, דכאו"א במסילתו יעלה. אמנם ע"י שלוקח את הד' מינים ביחד ומקיים בהם את המצוה, שמאחד גם את הד' מינים גופא, הנה בזה מתגלה בחי' היחידה, בדוגמת כל האורח בישראל ישבו בסוכות, שממנו למדים דראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת. דהנה ידוע מה דאיתא במדרש, שהד' מינים שבלולב הם כנגד הד' סוגים שבישראל, החל מהסוג שכנגד האתרוג שיש בו טעם וריח (תורה ומע"ט), עד להסוג שכנגד הערבה שאין בו לא טעם ולא ריח, וגם הסוגים שבינתיים. ולכן, ע"י שמאחדים אותם הנה עי"ז מתגלה בחי' היחידה. והיינו, דאע"פ שגם בכאו"א מהם בפ"ע ישנו בו ענין האחדות, דענינו האמיתי של כאו"א מישראל הוא שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, ואהבת את הוי' אלקיך גר', שזהו מציאותו האמיתי דכאו"א מישראל בפ"ע, וכנ"ל שכאו"א רוצה הוא לקיים את כל המצוות כו'. אבל ע"י שמאחדים אותם כולם ביחד בענין של מצוה, ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, הנה עי"ז מתגלה גם בחי' היחידה שכל ישראל הם מציאות אחת באופן דיחיד. ועד"ז

מובן גם מהמבואר במ"א שהד' מינים הם כנגד הד' אותיות דשם הוי', הנה ע"י קיום המצוה מתגלה בחי' אלקות באופן דיחיד. והיינו, דאע"פ שכל אות בפ"ע הוא ענין נעלה ביותר, שלכן כדי לכתוב את השם כדרוש צריכין לכל הד' אותיות, אבל ע"י קיום המצוה דנטילת ד' מינים שהם כנגד הד' אותיות שם הוי', נתגלה כאן ענין נעלה ביותר כי שם הוי' הוא בחי' שם המיוחד, בחי' יחיד שלמעלה מאחד.

וזהו כללות העבודה דחודש תשרי, שבר"ה הי' הכתרת המלך, שהכתרת המלך הוא ע"י הביטול אל המלך (מלך אחד), וכתוב בכסה ליום חגנו שהענינים שהיו בר"ה בהעלם מתגלים בחגה"ס, שאע"פ שחגה"ס הוא שבעת ימים, הרי ישנו בזה הבחי' דכל האזרח בישראל ישבו בסוכות, ואח"כ בשמע"צ מתגלה בו האחדות בגלוי עד לאחדות הפשוטה (היינו, בפשיטות ובפשטות) כמו שהוא בשעת הכתרת המלך, ואח"כ ה"ז נמשך בויעקב הלך לדרכו, שהולך לקיים שליחות המלך, שאז נחלקת העבודה לד' סוגים, ולשבעת ימים, ול"ב שבטים, ולשבעים נפש, ועד לששים ריבוא נשמות כלליות, שבכאור"א ישנם ששים ריבוא נשמות פרטיות כמבואר בתניא. אבל בזה נתגלה בחי' האזרח בישראל גם בעבודתו בפרטיות דבסוכות תשבו. וזהו גם מה שחג הסוכות נקרא זמן שמחתנו, שמחתנו לשון רבים, ומבואר ע"ז בכ"מ שהכוונה בזה לישמח ישראל בעושי וישמח הוי' במעשיו, והיינו שהשמחה (דב' שמחות הנ"ל) היא למעלה ממדוה"ג, שפורץ כל ההגבלות, וכיחד עם זה מדגישים בזה בעושי לשון רבים ובמעשיו לשון רבים, ובהם ממשיכין ענין השמחה, ישמח ישראל, וישמח הוי', ושמחה זו חדרת גם בגופו הגשמי, וגם בחלקו בעולם, שמשמח את כל הסביבה שלו, שמחתי (בעצמי) ושמחתי לאחרים, והשמחה היא שמחה אמיתית, ואין לך שמחה גדולה מזו שעושה דירה לו ית' מדבר גשמי בפרט, ומנברא בכלל, ועד שיש לו, לא רק השמחה והתענוג של הנברא, אלא גם תענוג ושמחת הבורא, כמבואר בארוכה בדרושי בעל ההילולא.

והנה הגילויים שנמשכין בהימים טובים (ועד"ז גם בנוגע לכמה ענינים) צריכין להמשיכן על כל השנה כולה, וכמו בחגה"פ (שהוא ראשון לרגלים) שכל עניני התורה ומצוותי' הם זכר ליצי"מ, כמבואר בחסידות מספר החינוך, ועד"ז גם בנוגע לחג השבועות זמן מתן תורתנו שכל השנה כולה נעשה חזור בתורה. ומזה מובן גם בנוגע לחגה"ס שממנו לוקחין את ענין השמחה על כל השנה כולה, וכמבואר בילקוט שמעוני שהטעם שנאמר ג' פעמים שמחה בחגה"ס, כי אז הוא הזמן דבאספך מגרנך ומיקביך, שענינו ברוחניות הוא, שבחגה"ס מקבצים כל מעשיו ועבודתו דכל השנה שעברה, וגם כאשר היו רגעים או פעולות שצריכין תיקון ושלמות, הנה לאחרי העבודה דחודש אלול, והעבודה דימי הסליחות, והעבודה דר"ה, והעבודה דעשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ"פ, והעבודה דיום הקדוש, והעבודה שבד' ימים שבין יוה"כ"פ לחגה"ס, שאז נהפכו הזדונות ונעשו לזכיות ממש, הרי ע"ז נעשה שמחה גדולה ביותר בדוגמת בנו יחידו של מלך כאשר שב אל אביו המלך לאחר

ריחוקו, הרי הוא מעורר בזה שמחה גדולה ביותר [וי"ל, שענין זה שייך גם בצדיק גמור, וכמובן מהמבואר בתניא שאפילו צדיק גמור אוהב הוי' באהבה בתענוגים, אעפ"כ הוא בכחי' יש מי שאוהב, וכאשר יתבונן בכ"ז הרי בדאי יתעורר בתשובה ביתר שאת וביתר עוז, להיות והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה (גם נשמה בגוף), שעלי' זו היא עלי' שבכחי' אין ערוך, וכהריחוק שבין יש לביטול במציאות, שריחוקם הוא ריחוק שלא בערך כלל, ולכן נעשה מזה שמחה גדולה ביותר], ומזה לוקח בעבודתו דכל השנה כולה, שתהי' שנה שילכו מחיל אל חיל, ובשמחה שלמעלה ממדידה והגבלה בשמחה של מצוה, ועי"ז נעשה ג"כ באספך מגרנך ומיקביך גם בפשטות, שיש לו שמחה בבני חיי ומזונא ריחי, וכמבואר ברמב"ם שענין השכר הוא כדי להיות פנויים מכל הדאגות, ואז מתוך מנוחת הנפש אמיתית יכול לעסוק בתומ"צ, אשר ללימוד התורה בכלל, וללימוד התורה בהבנה והשגה בפרט, צריכין מנוחת הנפש, וכאשר יש לפנינו מנוחה אז לומד תורה כדבעי, ועד"ז בנוגע לקיום המצוות הנה כאשר אין לפנינו דבר המבלבל, הנה מכיון שהמצוות הם מצוותיו של הקב"ה, קדשנו במצוותיו וציוונו הרי פשיטא שמקיימן.

וכללות הענין הוא, שמחגה"ס, ומימי ההכנה לחג הסוכות, לוקחים על העבודה דכל השנה, והעבודה צריכה להיות בענין פרטי דוקא, וכמבואר בכ"מ דאע"פ שיסוד ושורש ועיקר העבודה, הוא דוקא בענין כללי, בהנחה כללית ובביטול כללי, אבל הרי זה גופא בא לידי גילוי כשעובד עבודתו בענין פרטי דוקא, שאז דוקא ממלא את השליחות שלו דאני נבראתי לשמש את קוני, ועד"ז מובן בנוגע לזה שלוקחין מחגה"ס שצריך להיות בענין פרטי דוקא, אלא שבענין פרטי זה גופא ישנו הענין דשום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך, וביחד עם זה באור פני מלך חיים, ועוז וחדוה במקומו. ולכן, מהשמחה שבחגה"ס, שהיא שמחה גדולה ביותר כי נמצאים ביחד עם המלך בימי הסוכות [וההכנה לזה היא בהד' ימים שלפני זה, ובפרט שעכשיו הוא ערב חג הסוכות (היינו בהלילה שהוא ערב חגה"ס ממש), שממנו לוקחין על השמחה דזמן שמחתינו בפשטות בשבעת ימי הסוכות], עאכ"כ מהשמחה דשמחת בית השואבה, דמי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו, ואח"כ מהשמחה דשמע"צ ושמח"ת - ממשיכין שיהי' שנת שמחה, שמחה בתומ"צ, וגם השמחה דישמח ישראל בעושרו וישמח הוי' במעשיו, וממשיכין כן גם בכל המעשים כולם [ובדוגמת אדה"ר שהכריז בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני הוי' עושינו בכל המעשים כולם, ונעשה כן בפועל] ואף שבינתיים היו כו"כ העלמות והסתרים, וכו"כ ענינים של חטאים (מצד נורא עלילה על בני אדם גר'), הרי אדרבה, עי"ז הוסיפו עוד יותר שיהי' אלה תולדות פרץ, ועד שעוד בימים האחרונים של הגלות יעלה הפורץ לפנינו, ויפרוץ את כל ענין הגלות, וגם לפני זה מתנהגים ביד רחבה וביד רמה בכל עניני התומ"צ, ובדרך ממילא נעשה כן בכל הענינים בפשטות, בני חיי ומזונא ריחי, והולכים ביחד עם משיח צדקנו בגאולה האמיתית והשלימה בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו וביחד עם התומ"צ שעשו בשלימות במשך זמן

הגלות והולכין לארץ אשר גר' תמיד עיני הוי' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, שעיני הוי' אלקיך בה בשלימות, שלימות של הקב"ה, שזה מביא שלימות הארץ בפשטות, ובקרוב ממש זוכים לירחיב הוי' אלקיך את גבולך גם בשלימות, וקץ שם לחושך בשעתא חדא וברגעא חדא, שבא סיום הגלות ומתחיל אתחלתא דגאולה, ואח"כ הגאולה בשלימותה, ובמהרה בימינו ממש.

